

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צו.

תורה אור

1. ביום ההוא יגלה ארני בתער השבירה בעברי קרן במלך אשר את היראש ושער הרגלים וגם את הזקן הספר: ישעיהו ז' כ
2. ויהי הוא משתחה בית נטרך אלהיו ואדמלקך ושראצך בני הבדיו בחרוב והמזה נמלטו ארץ ארץ ומלך אסר חדר בנו החזיקי: מלכים ב יט לו
3. ותחלק עליהם לילקל הוא ונבדיו ופס ורדפם עד חובה אשר משמאל למשקל: בראשית יד טו
4. יאבד יום אולך בו והלילה אמר הרה נבר: איוב ג ג
5. מן שמים נלקמו הכוכבים ממסלותם נלקמו עם סיסרא: שופטים ה כ
6. וישמע אברך את נשבה אחיו ורק את חניכיו לידיו ביהו שמנה עשר ושלש מאות ורדף עד דן: בראשית יד יד
7. וישם את הארץ בבית אל ואת הארץ נתן דן: מלכים א יב כט
8. מן נשמע נהרת סיסיו מקול מזהלות אבריו ונשבה כל הארץ ויבאו ויאבלו ארץ ומלואה עיר ושביו בה: ירמיהו ח טו
9. צדיק אתה יי פי אריב אלך אך משפטים אברך אותך מדוע דרך רשעים צלחה שולו כל בני דן: ירמיהו יב א
10. פי את רגלים רצתה וילאך ואת התורה את הסוסים ובארץ שלום אתה ביום ואך תעשה בגאון הירדן: ירמיהו יב ה
11. לנבאים נשבר לפי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור ונכבד עברו יין מפני יין ומפני דברי קדשו: ירמיהו כג ט
12. בעת ההוא שלח מרדך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו וישמע כי חלה חזקיהו: ישעיהו לט א
13. וכן במלוצי שרי בבל הממשלות עליו לרש המופת אשר יהי בארץ עובד האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו: דברי הימים ב לב לא
14. הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אהו בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה: ישעיהו לח ח
15. בן יכבד אב ועבד אדני ואם אב אב אב: כבודי ואם אדוני אני איה מוראי אמר יי צבאות לכם הכותבים ביום שמי ואמרתם בנה בידנו את שפתי: מלכי א ו
16. ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל ובחדש ארבעה עשר יום ישיב את בית המלך בירושלם: וישוף את בית המלך ואת כל בתי ירושלים ואת כל בית הודול שרף באש: ירמיהו נב כ-יג

כי הא מילתא. דלקמן מודעינן להו כי היכי דחזינן לקמן דלא זכה נבוכדנצר לאותו כבוד אלא מפני זכות ד' פסיעות כדלמרינן לקמן ה"ג אמרי' לזני עמי הארץ דלא זכו לאותו כבוד אלא מחמת זכות מעט שהיה צאצאים מ"ר. ואית דלמרי דרבי זירא דלעיל קאי אבני סמריא אע"ג דשלח רבי יהודה ההורו צבני ע"ה לכבדן שמהס מלא תורה כי היכי דנפקו מסמריא כי הא מילתא מודיעים להו לזני ע"ה דהא דמוקרין להו לאו משום אציהס אלא משום מרה שצהס שלא מוזח דעתס עליהס ויאמרו אצומיהס דליקיס היו: מדוע דרך רשעים ללמס. מפני מה הללית נבוכדנצר וככס ירושלים: אהרדו ליה. לירמיה: צלעי מים. מרשק"ו צלעי"ו: ד' פסיעות. מפורש לקמן: על אחס כמה ומה. שהיו כל אדם יכולין לתמוה על מתן שכר גדול ששתלס עליהס: לנציחיס. אצרהס יחקק ועקב: נשבר לזני נקדכי. כלומר תמהתי על מתן שכרן: שפי שעות. כדי שלא יהא פנאי לספרו ולקברו: אספת. נתרפס: אהרדינהו הקצ"ה. להקן שעות לחזקיהו לאותו היום שנתרפס חזקיהו היה של כ"ב שעות: רפט צתריה. דשלח: לא היה להס פקנה. שהיה שכרו מרובה והיה לו רשות לכבד שאריתנו: הוס כסינ שמה ושמיה דהצוב. כדי שיתכבד אציו לכך נקרא סס אציו עליו שנקרא מרוךך צללדן דאי לא כתיב אלא מרוךך צללדן לא היה מיתקרי עליה שמה דהצוב דהכי כתיב וכלוה אינשי פלוני בן פלוני להכי כתיב מרוךך צללדן: חדש החמישי בעשור לחדש צא נכוור חדן רב טחמיס עמד לפני מלך בבל זירושלם. אלמא נבוכדנצר סליק לירושלם: ומי

אשני נפשי. שנה עמנך כדי שלא יכירוך: ואגויך אנה. אני אגלחך: קשייאה. גרעיני תמריס: עתון. אלו גרעינין וניתן לך מספרים. והיינו דכתיב¹³ צתער השכירה על סס שטרס נתנו לו מער לגלח ואחיו שכר נתנו לו בעצרי נהר¹⁴ דכריס שדרכן לעשות על ידי נהר דהיינו טחיתת ריחיס: וגם הוקן סספה. דלא כתיב גלוח אלא אראש אבל אוקן כתיב סספה¹⁵ לשון כלוי על ידי אור שכלתה לגמרי: גיריסיס לארמאה ושפר צאפיה. אס אתה מתוך את הארמאי והוטב צעיניו הצער לו אס צוקנו ולא שצעת חוכא מנייה: יי ציפס נסרך אלהיו. לשון נסר שהשתחוה לנסר ועשאו אלוה: היינו דכסיב ויהי הוא משתחוה מפני שמתחוה לשס הכוה: ויחלק עליהס. אידי דלירי¹⁶ צמלאכיס איירי נמי צהאי קרל דכתיב¹⁷ ויהי בלילה הוא וילא מלאך ה' וגו' נקט ויחלק עליהס לילה וגו': מלאך שזודמן לאצרהס לילה שמו. והוא קיינו: מעשה ליה. שנלחמו בשצילו כוכבי לילה כמו שעשו בשציל צק: טבא מניה דר' יחק נפחא מדבר נפחא. ר' יוחנן דמקרי צר נפחא כבולל הס"ס כמו (צ"מ דף פה): מלך עייל צר נפחא נראה למורי דאציו של ר' יוחנן היו נפחא ולהכי מיקרי צר נפחא ואית דמפרשי צר נפחא על סס יופיו: הוסרו צוקן. אע"פ ששכח תלמודו הואל ומחמת אונסו הוא: הוסרו צורדין כר' יהודה. דלמרי צשיטת חולין (דף כו). עד שישחוט את הורדין של עוף הואל וזלוהו כולו כחצר אינו חומכו ומולחו ככשר חיה וצמהה: הוסרו צבני עמי הארץ. שנעשו תלמידי חכמים לעשות להס כבוד שמהס מלא תורה לישראל שהרי ילאו שמעיה ואבטליון מצני צניו של סנחריב ומצני צניו של המן למדו תורה צבני צק דלקמן (ע"פ¹⁸). אע"ג דלמרי צני יהודה הכי הוסרו צבני עמי הארץ:

בבית אל ואת האחד נתן בן ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לך שנאמר¹⁹ מדן נשמע נהרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' (יהודה בן בתירא מנציבין)²⁰ הזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו והזהרו בוורדין כר' יהודה והזהרו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודעינן להו²¹ צדיק אתה ה' כי אריב אלך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שלו כל בוגדי בגד נטעתם גם שורשו ילכו גם עשו פרי מאי אהדרו ליה²² כי את רגלים רצתה וילאוך ואך תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בומח ואך תעשה בגאון הירדן משל לאדם אחד שאמר יכול אני לרוץ ג' פרסאות לפני הסוסים בין בצעי המים נודמן לו רגלי אחד רץ לפניו ג' מילין ביבשה ונלאה א"ל ומה לפני רגלי כך לפני הסוסים עאכ"ו ומה שלשת מילין כך ג' פרסאות על אחת כמה וכמה ומה ביבשה כך בין בצעי המים על אחת כמה וכמה אף אתה ומה בשכר ארבע פסיעות ששלמתי לאותו רשע שרץ אחר כבודי אתה תמיה כשאני משלם שכר לאברהם יצחק ויעקב שרצו לפני כסוסים עאכ"ו היינו דכתיב²³ לנביאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני ה' ומפני דברי קדשו הני ד' פסיעות מאי היא דכתיב²⁴ בעת ההיא שלח מרוךך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים וגו' משום כי חלה חזקיהו ויחוק שדר ליה ספרים ומנחה (אין)²⁵ לדרוש (את) המופת אשר היה בארץ דאמר רבי יוחנן אותו שמת בו אחו שתי שעות היה וכי חלה חזקיהו ואיתפח אהרדינהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעות ניהליה דכתב²⁶ הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אהו בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה א"ל מאי היא א"ל חזקיהו חלש ואיתפח אמר איכא גברא כי האי ולא בעינא לשדורי ליה שלמא כתבו ליה שלמא למלכא חזקיה שלם לקרתא דירושלם שלם לאלהא רבא נבוכד נאצר ספריה דבלאדן הוה ההיא שעתא לא הוה התם כי אתא אמר להו היכי כתביתו אמרו ליה הכי כתבינן אמר להו קריתו ליה אלהא רבא וכתביתו ליה לבסוף אמר אלא הכי כתבו שלם לאלהא רבא שלם לקרתא דירושלם שלם למלכא חזקיה אמרי ליה²⁷ קריינא דאיגרתא איהו ליהויו פרוונקא רהט בתריה כדריהט²⁸ ארבע פסיעות אתא גבריאל ואוקמיה אמר ר' יוחנן אילמלא²⁹ (לא) בא גבריאל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל מאי בלאדן בן בלאדן אמרי בלאדן מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלכא הוה יתיב בריה על מלכותא כי הוה כתיב הוה כתיב ושמיה דאבוה בלאדן מלכא היינו דכתיב³⁰ בן יכבד אב ועבד אדניו בן יכבד אב הא דאמרן ועבד אדוניו דכתיב³¹ ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב מבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך ומי

- א) גי צ"ש ריב"ל,
- ב) כיתוב ח: א) לעיל דף פב. צ"מ פג: ד) [במדרש] וילקוט אהא שלם ו"א
- ג) כ"ש ירמיה יב פ"ה,
- ד) [עיר חוס' מגילה כ"א],
- ה) [שפיה ז: א) [במדרש],
- ו) [שפיה ז: א) [במדרש],
- ז) [שפיה ז: א) [במדרש],
- ח) [שפיה ז: א) [במדרש],
- ט) [שפיה ז: א) [במדרש],
- י) [שפיה ז: א) [במדרש],

גליון הש"ס

נב' קריינא דאגרתא. כמחמת פ' טהא איתא למרוךך צללדן בעלמו מחמת ויהי כמתיב ג' פסיעות:

לעזי רש"י

מרשק"ו [מרש"ק]. ביצה, מקוה מים ורודים.